

NOVOSTI

Izveštaj o aktivnostima u 2024. godini

HVALA!

Tim UNICEF-a u Srbiji zahvaljuje partnerima i donatorima na posvećenosti i podršci tokom 2024. godine. Uprkos brojnim izazovima sa kojima se suočavaju ceo svet i Srbija, zahvaljujući posvećenim donatorima, 2024. godina je za mnogu decu i roditelje u Srbiji bila godina radosti, osmeha i vere u lepu i srećniju budućnost.

Uz vašu pomoć, više od **2.000** prevremeno rođenih beba se izborilo za svoj prvi osmeđ i zagrljaj, a njihove porodice su dobjale sigurnost i snagu.

Zajedno smo omogućili da **40.000** dece i roditelja u **45 opština** dobiju neophodnu podršku u prvim godinama života. Na taj način smo pomogli da, uz adekvatnu roditeljsku negu, deca steknu snažne temelje za zdrav rast, razvoj i napredak.

125.000 učenika u **200** škola pohađalo je nastavu i učilo u okruženju u kojem svako dete ima jednake šanse za učenje i igru sa vršnjacima i za sticanje veština koje će im omogućiti da se ostvare profesionalno i žive srećan život. Reforme u predškolstvu su donele značajne promene i još većem broju dece otvorile vrata da uz učenje kroz igru steknu osnovu za celoživotno učenje.

Više od **1.500 mladih** steklo je praktične veštine kroz edukativne programe koji će im olakšati mogućnost da se zaposle. Kroz volontiranje i konsultacije, **5.000 mladih** je

izgradilo veštine za aktivno učešće u društvu i doprinos zajednici.

Na **9.000** sesija posvećenih mentalnom zdravlju pomagali smo deci i mladima da, uz stručnu pomoć i podršku, pronađu snagu i način da prevaziđu životne teškoće.

Sada su **74** nove hraniteljske porodice spremne da postanu bezbedan oslonac za decu i pruže im topao dom, sigurnost i ljubav.

Podršku i zaštitu dobilo je **2.217** dece izbeglica i migranata za koje su otvorena vrata novog života, a **1.000 dece** bez pratnje pronašlo je mir, utočište i sigurnost.

U Klub prijatelja UNICEF-a učlanjeno je skoro 50.000 pojedinaca i 500 kompanija.

Hvala vam što ste deo priče koja menja živote dece nabolje.

U novu godinu ulazimo uvereni da ćemo zajedničkim snagama, ujedinjeni, uspeti da stvorimo lepu i srećniju budućnost za svako dete u našoj zemlji.

ULAGANJE U DECU NIJE OPCIJA – TO JE NAŠA OBAVEZA

Dragi prijatelji,

Hvala vam što svakog meseca posvećeno ulažete u dobrobit dece i mladih u Srbiji.

Vaša podrška je osnova za zajednički rad i izgradnju sveta u kojem naša deca žive i koji ostavljamo narednim generacijama.

Svi odgovorni odrasli ljudi moraju da se zapitaju: kakvu budućnost stvaramo za našu decu? Da li će ona biti ispunjena prilikama, dobrom zdravljem i sigurnošću ili će to biti budućnost obeležena nejednakostima, krizama i urušenim sistemima?

Povodom Svetskog dana deteta, 20. novembra, UNICEF je objavio izveštaj pod nazivom „Stanje dece u svetu 2024. godine“. U njemu se uočavaju tri ključna globalna megatrenda koji će imati ogroman uticaj na to kako će izgledati detinjstvo do 2050. godine:

- demografske promene,
- klimatske krize,
- uspon revolucionarnih tehnologija.

Ovi megatrendovi donose izuzetne mogućnosti, ali i izazove. Oni nas obavezuju na akciju – ne samo da odgovorimo na današnje probleme, već i da postavimo temelje za budućnost u kakvoj želimo da živimo.

Pogledajmo nacionalne dimenzije ovih megatrendova.

Demografska tranzicija, koju karakteriše globalno smanjenje broja dece uz starenje stanovništva, donosi i mogućnosti i odgovornosti. Dok u pojedinim regionima promene u demografskoj strukturi stanovništva mogu doneti koristi, Srbija se teško nosi sa svojim izazovima. **U Srbiji ima ukupno 6,65 miliona stanovnika, od čega je samo 17% dece.** Udruženi efekat niske stope fertiliteta i visokog nivoa emigracije čini Srbiju jednom od zemalja sa **najbržim smanjenjem populacije na svetu**. Odliv radne snage kroz migracije ugrožava opšti ekonomski rast Srbije, pri čemu posebno slabe sektori zdravstva i usluga. **Za Srbiju, ulaganje u svako dete nije samo moralna obaveza; to je i strateška neophodnost.** Bez ovih ulaganja, bez garancije da svako dete od Beograda do najudaljenijeg sela ima pristup zdravstvu, obrazovanju i uslugama socijalne zaštite, rizikujemo da ostanemo bez ljudskog kapitala potrebnog za dalji rast i prosperitet Srbije.

Istovremeno, **klimatske promene** više ne predstavljaju pretnju u budućnosti, već **krizu sadašnjosti**. Na svetskom nivou, gotovo polovina sve dece živi u područjima visokog rizika od opasnosti izazvanih klimatskim uslovima. U Srbiji poplave, toplotni talasi i degradacija životne sredine već utiču na zajednice, pri čemu su **deca često najugroženija** jer su posebno osjetljiva. Cilj akcija u oblasti klimatskih promena nije samo očuvanje planete, već i zaštita dece i njihove sposobnosti da se razvijaju. Zato je potrebno ugraditi stanovišta dece u sve politike o klimi, uključujući i Nacionalno utvrđene doprinose (NDC 3.0). Možda je sada poslednja prilika da se globalne emisije usklade sa ciljevima iz

Pariskog sporazuma, kao preduslov za održivu budućnost.

Tu je, takođe, pitanje **tehnologije**. Veštačka inteligencija, neurotehnologija, obnovljivi izvori energije i digitalni alati obećavaju neverovatne mogućnosti. Ove inovacije mogu uneti revoluciju u obrazovanje, zdravstvenu zaštitu i ekonomске prilike za decu. **Svako dete**, bez obzira na to da li živi u srcu Beograda ili u najudaljenijem selu, **mora imati pristup ovim dostignućima**. **Tehnologija mora biti sredstvo za inkluziju, a ne pokretač nejednakosti**. Ipak, ne smemo zatvarati oči pred mogućnošću zloupotreba. Pravovremeno regulisanje sfere novih tehnologija prvenstveno treba da počiva na stanovištu dece.

Dok pripremamo akcije kojima ćemo odgovoriti na ova tri megatrenda, ne smemo zaboraviti jednu osnovnu činjenicu: **prava deteta nisu stvar izbora**. Ona se ne smeju dovoditi u pitanje. Sva deca na svetu i svako dete u Srbiji imaju **pravo na kvalitetno obrazovanje, život bez nasilja, pristup zdravstvenoj zaštiti i na odrastanje u bezbednom i čistom okruženju**. Ta prava ne predstavljaju privilegije za pojedince, već su univerzalna za sve. Potvrđivanjem Konvencije o pravima deteta Srbija se obavezala da ta prava obezbedi, a tokom naredne godine će pripremati predstavljanje svog izveštaja Komitetu za prava deteta, koje je zakazano za januar 2026. godine.

Srbija je već postigla značajan napredak u pogledu ostvarivanja prava deteta u mnogim oblastima, poput razvoja u ranom detinjstvu, inkluzivnog obrazovanja i psihološke dobrobiti. Ipak, svesni smo da i dalje postoje određeni nedostaci. Dostupnost osnovnih usluga u oblastima zdravstva, ishrane, obrazovanja i zaštite u stvarnosti je i dalje ograničena za decu iz siromašnih porodica, decu iz seoskih područja, decu sa invaliditetom i posebno romsku decu. Zbog takvih nejednakosti, deci se uskraćuju prilike, a Srbiji se oduzima snažan ljudski kapital. Upravo je ovo oblast na koju moramo usmeriti naše napore – ne sutra, ne jednog dana, već odmah.

Dete koje je danas zdravo, obrazovano i osnaženo sutra će postati vešt radnik,

saosećajan lider i inovator. Ljudski kapital se ne gradi preko noći. Njegovo stvaranje počinje sa svakom politikom koja štiti pristup dece uslugama.

Naša odgovornost se ne završava pružanjem usluga. Ona obuhvata i **zaštitu prava sve dece**, njihovog glasa, slobode izražavanja i udruživanja, kao i prava na okupljanje. Ta prava, utemeljena u Konvenciji o pravima deteta, predstavljaju osnov pravednog društva – društva izgrađenog na osećaju pripadnosti i lične odgovornosti za doprinos prosperitetu zajednice.

Budućnost ne smemo pasivno čekati – **moramo je zajednički graditi**. Neka glas dece inspiriše naše odlučne akcije već danas!

Put Srbije je jasan: **moramo ulagati u decu danas kako bismo obezbedili bolju budućnost za sve**.

Hvala vam što delite ovu viziju i što ste rešeni da zajedno radimo na kreiranju održivih rešenja za sadašnjost i budućnost dece.

Deyana Kostadinova

direktorka UNICEF-a u Srbiji

PRIČA O ELENI STOJIĆ

Da li se sećate Elene Stojić? Ova hrabra devojčica, rođena dva meseca pre vremena, danas ide u osnovnu školu i uživa u životu punom osmeha i radosti. Kada smo je sreli na košarkaškoj utakmici u Beogradu, zajedno sa porodicom, bilo je jasno da je njena priča u stvari priča o nadi i pobedi.

Kao prevremeno rođena beba, Elena je prve mesece života provela u jedinici za neonatologiju boreći za život. Njena mama Mirjana i dalje pamti trenutak kada ju je prvi put privila na grudi.

„Onog trenutka kada sam Elenu uzela u naruče i privila je na grudi magija je počela. Već posle prvog kontakta ‘koža na kožu’ pokazala je smirenost. Frekvencija otkucaja srca se smanjivala dok je bila na mojim grudima,” priča Mirjana.

Nažalost, Elena nije izuzetak – svakog dana u Srbiji se rodi deset prevremeno rođenih beba, od kojih je za sedam potrebna intenzivna neonatalna podrška. Prevremeni porođaji uzrokuju 60% smrtnosti novorođenčadi i 42% smrti dece mlađe od pet godina. Njihova borba za život započinje odmah po rođenju.

Uz savremeno opremljene jedinice intenzivne nege, bebe dobijaju stabilno okruženje za preživljavanje i razvoj, kao i priliku za bliskost sa roditeljima, koja je presudna za njihov oporavak i emotivni razvoj.

UNICEF, u saradnji s Ministarstvom zdravlja i vodećim stručnjacima, preduzima konkretnе korake za unapređenje neonatalne nege:

- **Ulaganje u savremenu medicinsku opremu:** Nabavka aparata za održavanje temperature, respiratora, inkubatora i monitora vitalnih funkcija za intenzivne jedinice u Nišu, Kragujevcu, Beogradu i Novom Sadu.
- **Razvoj nacionalnih smernica:** Usvojene su smernice koje omogućavaju roditeljima da budu uz svoje bebe u odeljenjima neonatalne nege i da im pružaju emocionalnu podršku od prvog dana.
- **Obuka medicinskog osoblja:** Organizovana je edukacija za neonatologe i medicinske sestre kako bi se osiguralo pružanje najkvalitetnije nege.

Stope smrtnosti novorođenčadi u Srbiji beleže stalni pad, sa 4,63 (2010. g.) na 3,06 (2023. g.), a značajan pozitivni pomak primetan je i u oblasti grada Niša gde je smrtnost novorođenčadi smanjena sa 7,14, kolika je bila u 2021. godine, na 3,89 u 2023. godini na 1.000 živorođenih beba. Ovaj pomak je bio moguć zahvaljujući dodatnim ulaganjima u opremu i edukaciju medicinskog osoblja.

Naš cilj je jasan: da svako dete u Srbiji ima šansu da preživi, napreduje i postane simbol nade poput male Elene!

NAJBOLJI POČETAK ZA SVAKO DETE – RODITELJSKA PODRŠKA, SIGURNOST I LJUBAV

U Srbiji više od **300.000** dece mlađe od pet godina svakodnevno uči prve reči, pravi prve korake i otkriva svet kroz igru i druženje. Nažalost, ne raste svako dete u podsticajnom okruženju.

Zahvaljujući vašoj podršci, UNICEF je prošle godine osnažio 40.000 roditelja u 45 opština širom Srbije za podsticajno roditeljstvo i ranu stimulaciju kroz igru. Lokalne zajednice su izdvojile dodatnih milion američkih dolara za nove mere podrške roditeljstvu i unapredile saradnju različitih službi. Ovo je značajan korak ka tome da svako dete ostvari svoj puni potencijal.

Istraživanja jasno pokazuju da su prve godine života ključne za razvoj deteta. Sve što dete doživi tokom tih godina ima ogroman uticaj na razvoj mozga i kasniji uspeh u životu. A roditelji imaju nezamenljivu ulogu u tom procesu, ali im je često potrebna dodatna podrška. Nažalost, mnoge porodice u Srbiji nemaju pristup potrebnim uslugama.

Patronažne sestre, kao što je Jasmina Birta, pružaju roditeljima samopouzdanje i praktične savete. Mama Miljana Popov je od Jasmine naučila da pesma, priča i igra, podstiču razvoj deteta od dana rođenja. Miljana je naučila i kako da brine o sebi i da se oslanja na podršku u svom okruženju.

Jedan tata iz Bora koji je pohađao UNICEF-ove radionice „Podsticajno roditeljstvo“ kaže:

„Neprocenjiv je osećaj da je uvek neko tu za nas, da nismo sami na ovom putu.“

Uprkos postignutom napretku, mnoga deca i dalje odrastaju bez najvažnijih usluga i podsticajne nege. Adekvatnu stimulaciju dobija samo polovina dece mlađeg uzrasta iz najsiromašnijih domaćinstava. **Skoro 20% dece u ranom detinjstvu se ne razvija u skladu sa očekivanjima, dok dvoje od petoro ima razvojna odstupanja.** A samo mali broj ima pristup potrebnim intervencijama.

Naša misija je da to promenimo. Vaša podrška omogućava UNICEF-u da:

- *osnaži porodice kroz programe koji podstiču ranu stimulaciju i pružaju roditeljima podršku,*
- *poveća dostupnost usluga u zajednici,*
- *stavi roditelje i decu u središte javnih politika i programa.*

Ulažući u roditelje, ulažemo u budućnost dece i društva. Sva deca zaslужuju jednake šanse da rastu, uče i napreduju. Zajedno možemo da obezbedimo najbolji početak za svako dete u Srbiji.

**Podržite UNICEF. Podržite roditelje.
Podržite budućnost.**

INKLUZIVNO OBRAZOVANJE

Učenje bez granica za svako dete

„Oduševila sam se što je tastatura šarena, velika je i ima velika slova“, oduševljeno priča Nina, dvanaestogodišnja učenica petog razreda OŠ „Sveti Sava“ u Čačku. „Kad sam radila na njoj na času, bilo mi je lakše da kucam i mnogo sam brže kucala“, kaže ona. Omiljeni predmet joj je geografija. Sa velikim zanimanjem prati predavanja o sunčevom sistemu. Na njima koristi tastaturu prilagođenu svojim potrebama, koju je dobila zahvaljujući projektu inkluzivnog obrazovanja „Učimo svi zajedno“ Ministarstva prosvete, uz podršku UNICEF-a i Evropske unije.

„Pomogla joj je pre svega u motorici; brže radi, a verujemo da će još brže napredovati kako je duže bude koristila. Već sada ona brzo uočava samoglasnike, koje najčešće koristi i koji su izdvojeni i u različitoj boji,“ kaže Slađana Stamenković, Ninina nastavnica, koja ističe koliko je ova tehnologija već pomogla Nini.

Asistivna tehnologija – ključ za inkluziju

Projekat „Učimo svi zajedno“ omogućio je pristup asistivnoj tehnologiji. Deca koriste tastature, softver za govor i druge alate za ravnopravno učešće na časovima i kod kuće.

„Olakšala je mnogo posao i defektolozima i nastavnicima, jer smo se, pre asistivne tehnologije, nekako sami dovijali u radu sa decom,“ objašnjava Sandra Šobotović, defektološkinja Resursnog centra „Miodrag V.

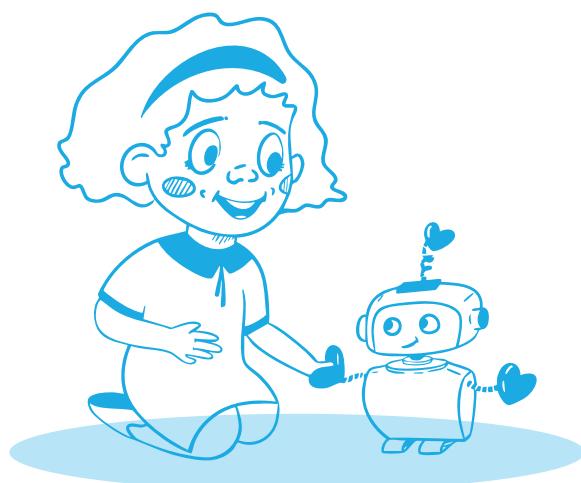
Matić“ u Užicu, koliko je ovaj projekat unapredio inkluzivno obrazovanje.

Zahvaljujući projektu „Učimo svi zajedno“, **5 resursnih centara** opremljeno je sa **3.694 proizvoda asistivne tehnologije**, koje koristi više od **1.300 dece**. **12 resursnih centara** podržalo je potrebe skoro **4.000 dece**, **640 roditelja** i oko **1.600 nastavnika** u **496 škole**

Konferencija „Zajedno za svako dete“

U novembru 2024. godine održana je konferencija „Zajedno za svako dete“, koja je okupila više od 200 stručnjaka za obrazovanje, nastavnika, predstavnika nevladinih organizacija, predstavnika akademске zajednice, ali i dece i mladih. Na konferenciji su predstavljeni primeri dobre prakse inkluzivnog obrazovanja iz Srbije i inostranstva, sa posebnim osvrtom na korišćenje asistivne tehnologije i inovativne pristupe u učionicama.

Učesnici su razmenili iskustva i razgovarali o važnosti pružanja podrške deci sa smetnjama u razvoju, romskoj deci i deci iz siromašnih zajednica kako bi ravnopravno učestvovala u obrazovnom procesu. Ovaj događaj naglasio je važnost nastavka ulaganja u inkluziju kao ključnog dela obrazovnog sistema Srbije.

Fer-plej turnir u basketu – ulaganje u obrazovanje

Tradicionalni UNICEF-ov Fer-plej turnir u basketu, održan u Comtrade sport i event centru u Beogradu, okupio je 20 timova iz poslovnog sektora. Timovi kompanija AD Imlek, Lotus Flare, Nordeus, Yettel, Banca Intesa, SBB, Inspira, NELT, NIS, L'Oreal, Fondacija registar nacionalnog internet domena Srbije (RNIDS), Bosch, Brose d.o.o. Pančevu, Tesla i Comtrade sistem integracije pokazali su timski duh, fer-plej i sportske vrednosti i svojom igrom obezbedili dragocenu podršku za kvalitetno obrazovanje naše dece.

Na turniru je prikupljeno **1.760.000** dinara, koji su iskorišćeni za nabavku humanoidnog robota prilagođenog potrebama dece sa smetnjama u razvoju.

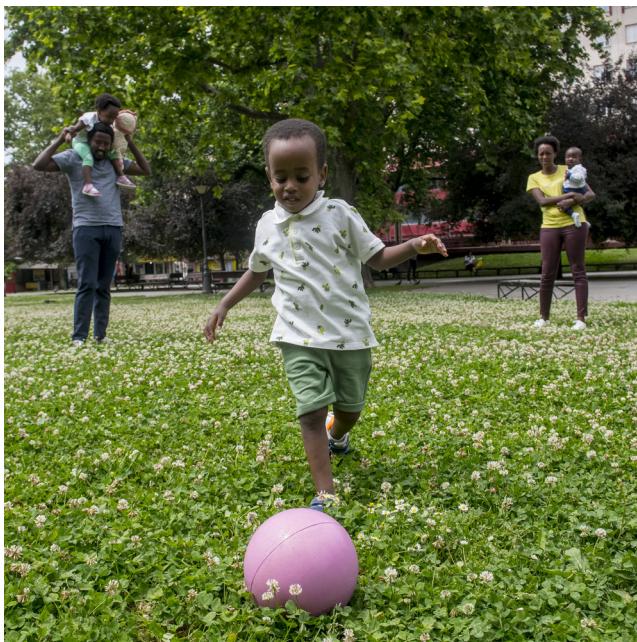
Turnir predstavlja primer uspešne saradnje sa privatnim sektorom i pokazao je kako zajedničkim snagama možemo da doprinesemo značajnim promenama u životima dece.

„Smanjenje nejednakosti i pravo na kvalitetno obrazovanje za sve mlade u Srbiji ciljevi su kojima težimo. Ovo je tema koju ćemo nastaviti da podržavamo,“ kaže Nebojša Lozo, generalni menadžer Comtrade Distribucija.

„Zahvaljujem što svi igramo za isti tim. To je najvažnije za naše društvo, za decu i mlađe. Siguran sam da je uloga biznis sektora od velikog značaja za promene koje želimo da ostvarimo – da svako dete u Srbiji dobije priliku da se razvija i uči, da napreduje i ostvari svoje potencijale,“ rekao je tom prilikom Aleksandar Đorđević, nacionalni ambasador UNICEF-a u Srbiji.

OD KRIZE DO NADE I NOVOG POČETKA

Tridesetogodišnja Marijet je sa suprugom i decom izbegla iz Burundija u Srbiju pre dve godine zbog političkih problema u svojoj zemlji. Kada je policija zakucala na njihova vrata, odlučili su da potraže bezbednije mesto za svoju porodicu. Proveli su godinu dana u Centru za azil u Krnjači, a sada žive u iznajmljenom stanu u Beogradu, jer je njen suprug Erve našao posao.

Iako su uspeli da se snađu i iznajme stan, Marijet se suočava sa izazovima pošto kod kuće ima bebu i dvoje starije dece. Volela bi da pronađe posao, jer bi to omogućilo da deca krenu u vrtić, a ona bi, dok radi, imala više vremena za sebe. „Teško je bez posla; sama sam sa troje dece,“ kaže Marijet.

Info-park, uz podršku UNICEF-a, veoma im pomaže. Tu mogu da dobiju osnovne potrepštine za decu te da učestvuju u različitim radionicama i aktivnostima koje im pomažu da se integrišu i obezbede bolju budućnost. „Info-park je sigurno mesto za nas, dolazimo često da uzmemo pelene i vlažne maramice,“ kaže Erve, Marijetin suprug.

Posebno se ističe „Dan za dame“, radionica koja je nastala kako bi se ženama poput Marijet omogućilo da imaju barem malo vremena za sebe. Nažalost, zbog obaveza prema deci, Marijet ne odlazi često na

radionice, ali je svesna značaja tog programa. „To je dragoceno, ovo je vreme koje možemo da posvetimo samo sebi,“ dodaje Marijet.

Žene i deca izbeglice se u Srbiji suočavaju sa posebnim izazovima i rizicima. Zbog toga su aktivnosti koje pruža Info-park, poput podrške ženama i devojčicama, izuzetno važne. Marijet se zahvaljuje na pomoći koju je dobila, kao i na paketu koji je imao za cilj zaštitu dostojanstva žena.

Dok deca sa ocem veselo trče za loptom po travnjaku, a mama zabavlja bebu, Marijet kaže da se nada da će, kada proslave Dušanov prvi rođendan, moći da pronađe posao kako bi sebi mogli da priušte sve što im je potrebno za porodicu.

UNICEF, zajedno sa Vladom Srbije i svojim partnerima, nastavlja da pomaže ženama i deci izbeglicama i migrantima kroz obrazovanje, socijalnu pomoć i zdravstvenu zaštitu, vodeći računa o zaštiti najugroženijih dečaka i devojčica i sprečavanju nasilja nad ženama.

Beatrisina priča

Šesnaestogodišnja Beatris iz Ukrajine danas živi sa roditeljima i bratom u izbegličkom kampu u Vranju, daleko od doma koji je bila prinuđena da napusti zbog rata. Bea je rođena u Češkoj, odakle se preselila u Ukrajinu gde je krenula u prvi razred. Miran i srećan život u Ukrajini prekinuo je rat u februaru 2022. godine.

„Ja sam mislila da ćemo završiti sve za dve nedelje i da ću se vratiti da slavim rođendan sa društvom 16. februara. Ali sve se okrenulo i ostala sam u Srbiji, evo već treću godinu. Živim u kampu sa roditeljima i mlađim bratom. Tamo su mi ostali bliski drugari i žao mi je što ih nisam videla ovoliko dugo,“ kaže Bea.

Beatris je sada učenica trećeg razreda Ekonomsko-trgovačke škole u Vranju i jedan je od najboljih đaka u odeljenju. U početku nije bilo lako. Bea je morala da se prilagodi novoj sredini, jeziku i različitim životnim okolnostima.

Od početka izbegličke krize i tokom rata u Ukrajini UNICEF, u saradnji sa Ministarstvom prosvete i Komesarijatom za izbeglice i migracije, pruža podršku školama da deci izbeglicama i migrantima obezbede pristup formalnom obrazovanju i dodatnu pomoć u učenju. Jedan od načina da se to postigne predstavlja formiranje klubova za učenje u školama, gde deca migranti mogu sa vršnjacima da uče, druže se, razvijaju veštine i digitalne kompetencije i da volontiraju. Tokom raspusta škole imaju podršku i za programe neformalnog obrazovanja – letnju i zimsku školu, gde svi đaci mogu da uče engleski jezik, učestvuju u interkulturnim i ekološkim radionicama. U aktivnostima im pomažu volonteri, među kojima su i srednjoškolci migranti, koji su i sami bili učesnici tih programa u svojim osnovnim školama. Ove godine za volontiranje se prijavila i Beatris.

„U Beogradu smo bili na seminaru, imali smo obuku UNICEF-a o tome. Druga radionica je bila o veštinama, na trećoj smo sa učenicima prvog i četvrtog razreda učili engleski jezik,” objašnjava ona. Beatris je i u kampu i u školi pomagala deci iz Ukrajine da nauče srpski i uključivala ih u projekte i radionice. Redovno je pohađala i klub za učenje. *„Uvek smo imali podršku nastavnika srpskog jezika, ali i stranih jezika, engleskog i ruskog. Dolazila su i deca iz mog odeljenja i iz drugih razreda. Hteli su da se upoznaju sa našom zemljom. Napravili smo prezentaciju o ukrajinskoj kulturi i književnosti. Devojke romskog porekla su pričale na romskom jeziku, a mi smo pričali na ukrajinskom,”* kaže Bea i naglašava da joj najveću podršku tokom školovanja i u svim aktivnostima pruža pedagoškinja Jelena Tasić. Od 2017. godine kroz školu je prošlo mnogo dece iz Sirije, Avganistana, Ukrajine. Podrška škole i vršnjaka, kaže Jelena, nikad nije izostala. *„Za njihovo psihičko stanje i blagostanje i za njihov dalji život bitno je što su i na par meseci, dok su u tranzitu, pohađali školu i što smo ih ospasobili da komuniciraju na srpskom,”* dodaje ona. Beatris je, učeći srpski jezik, razvijala veštine liderstva i timskog rada. Uspela je da stekne prijatelje i pronađe način da doprinese zajednici. Ona pomaže svojim vršnjacima da savladaju školske zadatke, posebno onima koji se, kao i ona, bore s jezikom. Deci iz

Ukrajine pomaže da nauče srpski, uključuje ih u projekte i radionice i pomaže deci i mladima da se povežu. Beatris je postala važan most između različitih kultura i oslonac u procesu adaptacije na novu sredinu jer je poznavala više jezika i uspela da uspostavi kontakte sa mladima iz raznih zemalja.

Priče poput Beatrisine nas podsećaju na snagu zajedništva i podrške koji su ključni za decu koja su morala da napuste svoj dom. UNICEF nastavlja da stoji uz njih i pomaže da se stvore prilike za obrazovanje, razvoj i inkluziju. Kroz ove programe svi zajedno gradimo svet u kojem će svako dete biti zaštićeno i u kojem će dobijati podršku i ohrabrenje da raste, inspiriše i daje doprinos svojoj zajednici gde god ona bila.

ZAŠTITA DECE

PODRŠKA RAZVOJU HRANITELJSTVA

Nove 74 hraniteljske porodice spremne su da deci pruže topli dom.

Svake godine u Srbiji između **800 i 1.000** dece bude smešteno u hraniteljske porodice ili u ustanove, a trenutno oko **5.500** dece ne živi sa roditeljima. Od kraja 2023. godine UNICEF, u partnerstvu sa Udruženjem centara za porodični smeštaj i usvojenje, pruža podršku unapređenju sistema hraniteljstva. Cilj je jačanje stručnih kapaciteta na lokalnom nivou kako bi se unapredilo alternativno zbrinjavanje dece koja ne mogu da žive sa svojim biološkim porodicama. Ova inicijativa se fokusira na jačanje stručnih znanja i veština ključnih pružalaca usluga u pogledu procene, kontinuirane podrške i praćenja hraniteljskih porodica, sa ciljem da obezbede kvalitetnu negu za decu. Projekat takođe pruža podršku novim i postojećim hraniteljskim porodicama, pa i onim koje pružaju specijalizovano, urgentno i povremeno hraniteljstvo za decu sa smetnjama u razvoju, malu decu i/ili decu sa složenim potrebama. Odabir **18 opština** izvršen je na preporuku Ministarstva za brigu o porodici i demografiju. To su opštine: Niš, Kragujevac, Ćuprija, Miloševac, Pirot, Leskovac, Smederevo, Požarevac, Kraljevo, Čačak, Kruševac, Zaječar, Bor, Jagodina, Valjevo, Loznica, Šabac i Užice.

PODRŠKA NACIONALNOJ KOALICIJI ZA OKONČANJE DEĆIJIH BRAKOVA I PROMOCIJA AKTIVIZMA MLADIH ROMKINJA

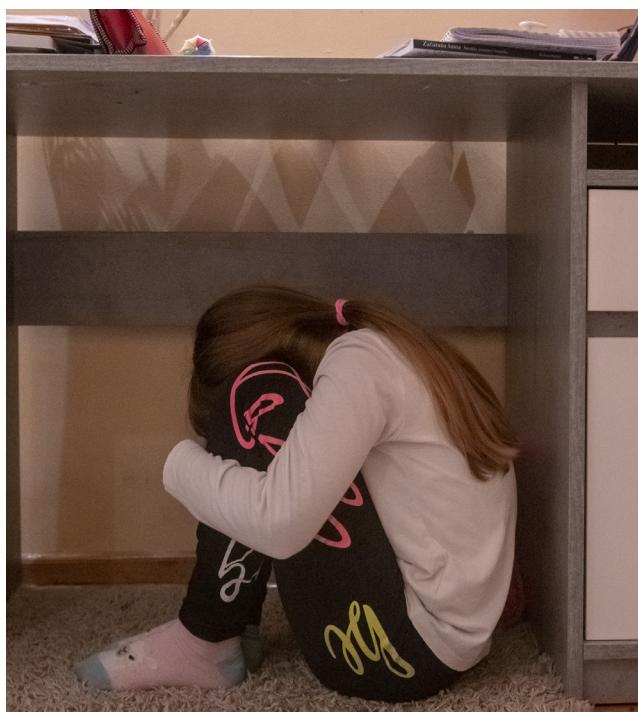
UNICEF pruža podršku novoj generaciji visokoobrazovanih romskih aktivistkinja i ohrabruje ih da pokreću promene u svojim lokalnim zajednicama i podstiču međugeneracijsku razmenu. Ova razmena je neophodna da bi se održao dugoročni kontinuitet zalaganja za ljudska prava devojčica i žena Romkinja u Srbiji. Trening koji je održan u Vrnjačkoj Banji od 12. do 14. jula ukazao je na važnost međusobnog razumevanja, razmene perspektiva i iskustava među aktivistkinjama različitih generacija.

Ovaj proces ima za cilj da premosti međugeneracijski jaz i osigura budući razvoj aktivnosti u lokalnim zajednicama koje su usmerene na podršku obrazovanju i osnaživanju devojčica iz ranjivih kategorija.

USVOJEN POSEBNI PROTOKOL ZA SPREČAVANJE NASILJA NAD DECOM U SISTEMU SOCIJALNE ZAŠTITE

UNICEF je pružio podršku Ministarstvu za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja u izradi novog protokola za sektor socijalne zaštite, koji je usvojen 2024. godine. Posebnim protokolom za zaštitu dece od nasilja u oblasti socijalne zaštite uređuju se aktivnosti, procedure i druga pitanja radi prevencije i zaštite od nasilja dece koja koriste prava i usluge socijalne zaštite u centrima za socijalni rad, drugim ustanovama socijalne zaštite, hraniteljskim porodicama i kod drugih pružalaca usluga.

Tokom 2025. godine UNICEF će pružiti podršku implementaciji novog protokola, s obzirom na to da protokol prvi put važi sve aktere u socijalnoj zaštiti, a ne samo za ustanove za smeštaj dece.

MENTALNO ZDRAVLJE I BLAGOSTANJE DECE I MLADIH ZAJEDNO – NA ISTOJ SMO STRANI

Dvadesetdvogodišnja Milica danas studira na Katedri za menadžment i produkciju pozorišta, radija i kulture Fakulteta dramskih umetnosti u Beogradu. Slobodno vreme provodi sa prijateljima, u pozorištu, čitajući knjige. Milica, međutim, nije uvek bila nasmejana i samouverena. Prve probleme sa mentalnim zdravljem doživela je još dok je bila dete.

Nesigurnost i strahovi su počeli da se javljaju kada je imala šest godina; tada su joj se roditelji razveli, a ona je živela sa mamom i sestrom.

„Plašila sam se da me neko ne ostavi, da ne izgubim ljubav svojih najbližih, roditelja, sestre“, kaže Milica. Prva godina srednje škole donela je nove nesigurnosti i strahove. Nije se družila sa vršnjacima, a emotivna nelagodnost je ubrzo počela da se odražava na fizičko zdravlje. Uz pomoć majke, Milica je krenula je na terapije koje su joj omogućile da danas bude zadovoljna.

Mladi često ne umeju da prepoznaju trenutak kada da potraže pomoć. Stide se. Plaše se osude i diskriminacije. Iz ličnog iskustva, ali i na osnovu onoga što je slušala od vršnjaka,

Milica tvrdi da je mladima više nego ikada potrebna podrška, jer se o mentalnom zdravlju malo zna i govori, i u javnosti i u porodici.

„Priča o mentalnom zdravlju nije sramota. Pričajte o sebi, pričajte o onome što vam treba, o tome kako ste osećate. Meni je to pomoglo, ja sam sigurna da će pomoći i vama“, sa osmehom i samopouzdanjem govori Milica.

Zato smo pokrenuli program mentalnog zdravlja i psihosocijalne podrške čiji su osnovni ciljevi podrška negovanju mentalnog zdravlja i psihosocijalnog blagostanja mladih i njihovih staratelja te jačanje kapaciteta zajednice da obezbedi usluge koje su dostupne, kvalitetne i ne stigmatizuju pojednica. Pored toga, cilj je eliminisanje stigme i osnaživanje mladih da brinu o svom mentalnom zdravlju i informisanje mladih gde mogu da potraže pomoć kada im je potrebna.

Mentalno zdravlje mladih i adolescenata zahteva najveću pažnju. Oko 16 procenata adolescenata uzrasta od 16 do 17 godina u Srbiji ugroženo je u pogledu mentalnog

zdravlja i možda im treba stručna pomoć, a 84 procenta smatra da usluge zaštite mentalnog zdravlja i psihosocijalne podrške (MZPP) treba da budu dostupnije i jeftinije. Ograničen pristup uslugama zaštite mentalnog zdravlja i stigma predstavljaju glavne prepreke.

UNICEF u Srbiji radi u partnerstvu sa ministarstvima zdravlja, prosvete, turizma i omladine na unapređenju mentalnog zdravlja i blagostanja adolescenata, u skladu sa Programom o zaštiti mentalnog zdravlja u Republici Srbiji i Strategijom za mlade u Republici Srbiji. U oktobru 2024. UNICEF je održao Treću međunarodnu konferenciju o mentalnom zdravlju i psihosocijalnoj podršci dece i mladih. Ministarstva i partneri su potvrdili svoju posvećenost promociji mentalnog zdravlja, izgradnji kapaciteta i jačanju međusektorske saradnje i postavili temelje za održiviji i efikasniji sistem usluga mentalnog zdravlja u Srbiji.

Usluge zaštite mentalnog zdravlja i psihosocijalne podrške na daljinu razvijene su uz pomoć Ministarstva zdravlja, Instituta za

mentalno zdravlje i Nacionalne dečije linije (NADEL) sa idejom da se pomoći pruži velikom broju mladih, bez obzira na to gde žive ili kakav im je materijalni položaj. Ovo je veliki korak napred, jer se tehnologija koristi kako bi se podrška proširila i dospela do većeg broja ljudi, što ima pozitivan uticaj na mentalno zdravlje.

S obzirom na značaj mentalnog zdravlja kao problema u porastu koji je značajan i za roditelje i za mlađe i na sve veću svest UNICEF-a o tome na globalnom nivou, **glavni ciljevi UNICEF-a u Srbiji jesu obezbeđivanje postojanja i dostupnosti usluga za mentalno zdravlje prilagođenih mladima, kontinuirano obrazovanje stručnjaka iz različitih sektora i smanjenje stigme.**

Tokom 2024. godine pomagali smo deci i mlađima, na **9.000** sesija posvećenih mentalnom zdravlju, da uz stručnu pomoći i podršku pronađu snagu i način da prevaziđu životne teškoće.

BIZNIS ZAJEDNICA I UNICEF

Poslovni sektor u Srbiji daje dragocen doprinos našem radu. Svojim stručnim znanjem, finansijskom podrškom i uticajem poslovni sektor doprinosi stvaranju boljih uslova za decu i porodice u Srbiji. Rukovodeći se konceptima održivog razvoja u oblastima životne sredine, društvene odgovornosti i korporativnog upravljanja, korporativni partneri UNICEF-a u Srbiji podržavaju ostvarivanje prava dece i razvoj društva u celini.

Nelt Grupa i UNICEF započeli su prošle godine strateško partnerstvo usmereno ka osnaživanju dece i mlađih u sticanju kompetencija za 21. vek. Ova inicijativa predstavlja do sada najopsežniju saradnju između UNICEF-a i neke kompanije iz Srbije. Nelt Grupa će izdvojiti **1,3 miliona američkih dolara** u periodu od tri godine za jačanje obrazovnih sistema u Srbiji, Severnoj Makedoniji, Bosni i Hercegovini i Angoli – nekim od tržišta na kojima Grupa posluje. Partnerstvo ima za cilj da, kroz unapređenje tih sistema, obezbedi pravičan pristup kvalitetnom obrazovanju i razvoju veština za svako dete.

U okviru zajedničkog programa „Veštine za 21. vek“, koji UNICEF realizuje u saradnji sa Nelt Grupom i Ministarstvom prosvete Republike Srbije, 30 osnovnih škola u Srbiji dobilo je STEM setove za učenje kroz praksu. Ovi setovi će omogućiti deci i mladima da steknu znanja iz oblasti nauke, tehnologije, inženjerstva i matematike (STEM) kroz izvođenje eksperimenata i realizaciju školskih projekata.

„Nelt Grupa je posvećena stvaranju smislene promene u našim zajednicama. Kroz našu saradnju sa UNICEF-om, strateški ulažemo u osnaživanje dece i mlađih u osnovnim veštinama za 21. vek. One su im potrebne za razumevanje našeg vremena, ali i za zadovoljavanje rastućih zahteva tržišta rada. Ovo partnerstvo treba da ih pripremi za izazove koji ih sutra čekaju i da osigura njihovu spremnost da na pravi način iskoriste prilike koje im se pružaju i daju doprinos kao lideri sutrašnjice,“ izjavio je Miloš Jelić, CEO Nelt Grupe, prilikom potpisivanja trogodišnjeg ugovora o saradnji.

UNICEF i **Comtrade Distribution** sa brendom **Tesla** započeli su partnerstvo koji će značajno doprineti da **1.000 mlađih** u Srbiji, posebno iz ranjivih grupa, stekne digitalne veštine koje će poboljšati njihove šanse za zaposlenje i olakšati integraciju na tržište rada. Projektom je predviđeno i uspostavljanje dva inovaciona kluba unutar izabranih omladinskih centara u zemlji, što će dodatno unaprediti kapacitete za kontinuirano uključivanje mlađih u programe neformalnog obrazovanja. Partnerstvo se zasniva na zajedničkom uverenju da su digitalne veštine i digitalna pismenost od vitalnog značaja za generacije koje dolaze s obzirom na to da tehnologija i globalizacija i dalje oblikuju buduće poslove.

*„Podržavajući UNICEF kroz naše partnerstvo, podstičemo nove generacije mlađih da ostvare svoje snove, razviju digitalne veštine i steknu znanja koja su im potrebna da bi se pripremile za buduće karijere. Naša misija je da služimo kao most između mlađih generacija i tržišta rada na koje će one uskoro ući. Poseban akcenat je stavljen na ugrožene i marginalizovane grupe, kao i na promovisanje obrazovanja devojčica u STEM oblastima,” rekla je **Anja Aleksić**, članica nadzornog odbora kompanije Comtrade i Poslovног saveta UNICEF-a u Srbiji.*

UNICEF u Srbiji i kompanija **Yettel** nastavili su dugogodišnju saradnju da bi se dodatno povećala povezanosti škola na internet i unapredila digitalna pismenost učenika, nastavnika i roditelja i na taj način doprinelo sigurnijem i produktivnijem digitalnom okruženju za decu i mlade.

*„Važno nam je da sva deca imaju iste mogućnosti da se obrazuju i razvijaju digitalne veštine, a u toj strategiji biramo partnere koji dele naše ciljeve i motivaciju. Dugogodišnja saradnja sa UNICEF-om jedna je od najproduktivnijih, a samo kroz ovaj projekat proći će 60 hiljada učenika, roditelja i nastavnika. Drago nam je što se sve veći broj kompanija uključuje u temu digitalne pismenosti, jer zajedničkim snagama možemo postići najbolje rezultate,” rekla je **Milica Begenišić**, ESG menadžerka u Yettelu.*

U saradnji sa ministarstvima prosvete i informisanja i telekomunikacija izdata je publikacija „Digitalna pismenost“ namenjena roditeljima i starateljima. Ovo je prva publikacija u okviru edicije „Digitalni kompas za roditelje“, koja pruža konkretnе savete i resurse za razumevanje digitalnog okruženja u kojem deca odrastaju.

Banca Intesa, dugogodišnji partner UNICEF-a u Srbiji, nastavila je da pruža podršku radu naše organizacije kroz uplate donacija klijenata u ekspoziturma bez provizije, kao i putem trajnog naloga i kroz nove funkcionalnosti u okviru Banca Intesa Mobi „**Doniraj kroz aplikaciju**”, koja je klijentima dostupna bez dodatne provizije i preko mobilnog bankarstva. Pored toga, Intesa Fondacija filantropska organizacija započela je 2024. godine saradnju sa UNICEF-om u cilju unapređenja kvalitetnog obrazovanja za svako dete. Ciljevi ove saradnje obuhvataju jačanje kapaciteta resursnih centara za pružanje podrške u korišćenju asistivne tehnologije u redovnim školama, poboljšanje kvaliteta obrazovanja uz pomoćne tehnologije za decu kojoj je potrebna dodatna podrška i podizanje svesti javnosti o značaju inkluzivnog obrazovanja za svako dete.

Kompanija **Vojput** iz Subotica je prošle godine pomogla da se šest vrtića na teritoriji opštine Subotica opremi nameštajem i didaktičkom opremom koji predstavljaju neophodna sredstva za učenje i igru predškolaca.

Saradnja sa kompanijom **L'Oréal** i brendom Maybelline New York nastavljena je i 2024. godine. Prepoznajući izazove odrastanja i

njihovog uticaja na mentalno zdravlje Maybelline New York treću godinu zaredom sprovodi kampanju **Brave Together** (Hrabi zajedno) čiji je cilj destigmatizacija mentalnih poteškoća i podrška pristupu uslugama usmerenim na pružanje stručne podrške mladima. Zahvaljujući toj inicijativi je, od početka 2024. godine, preko **50.000** ljudi posetilo platformu Unicef-a Sve je OK, dok je **8.415** njih dobilo direktnu psihološku podršku. Ovaj onlajn prostor je bezbedno, zaštićeno i anonimno mesto za traženje odgovora na pitanja koja tište mlade i razgovor sa stručnjacima, a tokom ove godine 15 eksperata je prošlo sveobuhvatnu obuku, što značajno doprinosi jačanju kapaciteta i usavršavanju u oblasti brige o mladima.

Organizacijom humanitarnog teniskog turnira **FEFA Open**, studenti i profesori vodeće obrazovne institucije u oblasti ekonomije i finansije su organizovali 15. teniski turnir u cilju podrške nabavci asistivne tehnologije za jačanje kvalitetnog i inkluzivnog obrazovanja u Srbiji.

ANA IVANOVIĆ U POSETI UNICEF-u

Ana Ivanović, dugogodišnja nacionalna ambasadorka UNICEF-a u Srbiji, razgovarala je sa učenicima i nastavnicima iz osnovnih škola „Branislav Nušić“ u Beogradu, „Grabovac“ u Grabovcu, „22. oktobar“ u Surčinu i „Prave obrenovačke osnovne škole“ o značaju digitalne pismenosti i zaštiti od opasnosti koje sadrže digitalne tehnologije.

„Odrastanje na mreži nudi neograničene mogućnosti. Koristeći računare, pametne telefone, konzole i televizore, deca se zabavljaju, uče, i socijalizuju. Kada se koristi na pravi način, i kada je dostupan svima, internet ima potencijal da proširi horizonte i omogući kreativan razvoj dece. Istovremeno, internet povećava izloženost dece brojnim rizicima. Zato se UNICEF zalaže za ravnopravan pristup digitalnim tehnologijama i obezbeđivanje digitalnih kompetencija za svako dete“, istakla je Ana Ivanović.

Razvoj digitalnih veština i svest o digitalnim rizicima ključni su za stvaranje sigurnog onlajn prostora, istaknuto je na događaju „Digitalna pismenost i zaštita od digitalnog nasilja, koji je organizovao UNICEF.

Istraživanje sprovedeno putem UNICEF-ove platforme U-Report pokazuje da svega **27 odsto** mladih u Srbiji smatra da ima **dovoljan nivo digitalnih veština**, dok čak **55 odsto** oseća da im **nedostaje podrška za njihovo**

unapređenje. Takođe, **39 odsto** ispitanika izjavilo je da u školama **nemaju besplatan pristup internetu** niti prostor za korišćenje računara s internetom. Kao glavne izazove za unapređenje svojih veština, **deca navode nedostatak opreme, visoke troškove kvalitetne obuke i nedostatak nastavnog kadra**.

Na događaju je istaknuto da se digitalno okruženje može koristiti za pristup ključnim obrazovnim, zdravstvenim i socijalnim uslugama, ali da donosi i rizike, uključujući internet nasilje, pristup štetnom sadržaju, zloupotrebu privatnih informacija i druge oblike digitalnog nasilja. Upravo zbog toga UNICEF se, u saradnji s poslovnim sektorom, zalaže za stvaranje bezbednog digitalnog okruženja kroz obuke, digitalne resurse i povezivanje škola na internet.

UNICEF u Srbiji i kompanija Yettel nastavili su dugodišnju saradnju da bi se dodatno povećala povezanosti škola na internet i unapredile digitalne veštine učenika, nastavnika i roditelja, i na taj način doprinelo sigurnijem i produktivnijem digitalnom okruženju za decu i mlade.

ZAJEDNO MENJAMO SRBIJU

Svet po meri deteta je bolji svet za sve nas

Zajedno radimo na obezbeđivanju boljih uslova za decu i mlade. Posvećenost i poverenje naših donatora i partnera predstavljaju glavni oslonac održivosti programa za decu. Krajem decembra sastali smo se sa našim dugogodišnjim donatorima u UNICEF-u i razgovarali smo o aktuelnim izazovima sa kojima se deca i mladi suočavaju, kao i o njihovoj rešenosti da neumorno zajedno sa nama utiču na stvaranje boljeg sveta za svako dete i za naše društvo.

„Drago nam je što smo ugostili naše drage prijatelje koji godinama podržavaju decu sa razvojnim smetnjama, prevremeno rođene bebe, mlade koji se suočavaju sa mentalnim zdravljem, decu koja imaju teškoće u učenju, porodice koje se suočavaju sa siromaštvo. Dobrota i posvećenost naših donatora je svetionik naše dece i našeg društva,“ izjavio je Miloš Ivanović, koji rukovodi programom redovnih donacija.

Nadežda Đurđević, redovna donatorka UNICEF-a:

„Izuzetno me ispunjava srećom to što mogu da pomažem drugima i učestvujem koliko mogu. Empatija i solidarnost su najveće vrednosti koje neko nosi. Deci treba govoriti od najranijeg detinjstva da treba pomagati drugima. Ja pomažem i životinjama i raznim azilima. Svako bi trebalo da se uključi onoliko koliko može, jer je svaka pomoć značajna. UNICEF je svetski priznata organizacija za pomoći deci i na najbolji način može da uputi pomoći tamo gde je ona najpotrebnija.“

Vesna Stojisavljević, redovna donatorka UNICEF-a:

„Još kao mala sam sa svojim roditeljima kupovala UNICEF-ove čestitke. Učili su me da na taj način pomažemo deci. Od svoje desete godine sam želela da postanem donatorka UNICEF-a, a onda mi se ta želja ostvarila kada su mi vaši predstavnici prišli u jednom tržnom centru. Humanost i pripadanje ljudima dobrog srca za mene predstavlja jedno veliko zadovoljstvo i pozvala bih sve ljudi dobre volje da postanu mesečni donatori UNICEF-a.“

za svako dete

Dečiji fond Ujedinjenih nacija
Svetozara Markovića 58
11000 Beograd
unicef.org-serbia

- [unicefsrbija](#)
- [UNICEFSrbija](#)
- [unicefsrbija](#)
- [UNICEFSrbijachannel](#)
- [UNICEF Serbia](#)